

A

בס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה of דף ע"ה of יומא -
Some of the topics we will learn about:

This daf brings many Midrashim and other teachings about the מן, the heavenly food which the Bnai Yisrael ate in the Midbar.

A

*Numerous Midrashim
and other teachings
about the מן*

B

The gemara will also discuss the שליו that Bnai Yisrael ate while in the Midbar, and will bring several teachings about this as well.

B

*Also the שליו
that Bnai Yisrael ate while
in the Midbar
will be discussed*

C

Some of the key topics and concepts that we will learn about include:

מן -

The מן was the heavenly food with which HaShem sustained עם ישראל during their sojourn in the Midbar. The מן, which fell each day except for Shabbos, had many miraculous properties about it. Moshe Rabenu was commanded to preserve a portion of the מן in a flask for posterity, in order to remind Bnai Yisrael for generations how they were sustained in the Midbar. This flask was hidden by King Yoshiahu, along with the Aron Kodesh and several other items, 40 years prior to the Churban of the first Bais HaMikdash.

C

*מן
גמטריא*

גמטריא

Gematria is the numerical value of a word. This is computed by adding together the numerical value of each letter that comprises the word. There are several teachings taught, and even Halachos that are learned in the gemara, using the method of Gematria.

1 So let's review.....

The Gemara continues with various Aggadic teachings where, as before, רבי אמי ורבי אסי gave slightly differing interpretations.

- כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים

One who sets his eyes on the goblet thinks he's walking in the righteous path.

רבי אמי ורבי אסי

חד אמר כל הנותן עינו בכוסו עריות כולן דומות עליו כמישור

One says that to someone who's inebriated, all forbidden relations seem permitted.

וחד אמר כל הנותן עינו בכוסו כל העולם כולו דומה עליו כמישור

The other says that to him, other people's money seems permitted.

1

כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים
*One who sets his eyes on the goblet
 thinks he's walking in the righteous path*

רבי אמי - ורבי אסי

חד אמר	חד אמר
כל הנותן עינו בכוסו	כל הנותן עינו בכוסו
כל העולם כולו	עריות כולן
דומה עליו כמישור	דומות עליו כמישור

2 Another Posuk interpreted differently by Rav Ami and Rav Asi:

- דאגה בלב איש ישחנה

חד אמר ישחנה מדעתו

One says that for relief from one's worries, he should set them aside from his mind and not dwell on them.

וחד אמר ישחנה לאחרים

Whereas the other says that he should speak about it to a friend, and as Rashi explains; שמה ישיאוהו עצה - he might receive advice on how to relieve some of his concerns.

2

דאגה בלב איש ישחנה
 רבי אמי - ורבי אסי

חד אמר	חד אמר
ישחנה מדעתו	ישחנה לאחרים
שמה ישיאוהו עצה	

3 תניא אמר רבי יוסי בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם
 Rebbe Yosse teaches that we see the kindness of HaShem, in that even when He brings about punishment is laced with kindness. HaShem cursed the נחש with עפר לחמו - his sustenance will be the dirt. However in this way, his food is always available, wherever he may be.

The Gemara then brings several other examples of this Kindness of HaShem, even during punishment.

3

תניא אמר רבי יוסי
 בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם
Even his punishment, it is laced with kindness

*When HaShem
 cursed the נחש with עפר לחמו
 his food now also became available
 wherever he went*

4 The Gemara reverts back to the topic of the מן, which was mentioned in the previous Daf as one of the sources for the איסור of Yom Kippur.
 - זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם
 רב ושמואל חד אמר דגים
 One says that Bnai Yisral were complaining that they used to eat fish in Mitzraim and is now no longer available in the Midbar.
 וחד אמר עריות
 Whereas the other says that בני ישראל complained about the new איסורים that were placed upon them in the Midbar, forbidding them to marry certain relatives which were permitted earlier as בני נח.
 Based on the Posuk;
 - וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו
 The first P'shat says that they complained about the forbidden relatives as well.

4

מן

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם

רב - ושמואל

<p>חד אמר עריות <i>forbidding them to marry certain relatives which were permitted earlier</i></p>	<p>חד אמר דגים <i>they were used to eating fish in Mitzraim</i></p>
---	--

וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו

5 את הקשואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים והשומים.
 Bnai Yisrael complained about the Cucumbers, melons, leek, onions and garlic - that these foods were no longer available to them, as their entire diet consisted of מן.
 While they were able to taste any food while eating the מן, the taste of these 5 foods was absent, as Rashi explains, because these tastes are potentially harmful to pregnant and nursing women.

5

את הקשואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים והשומים

These foods were no longer available to them

6 The gemara continues with more teachings about the מן. The pasuk says:
 והמן כזרע גד לבן וטעמו כצפיהית בדבש
 And Rav Assi learns:
 עגול כגידא ולבן כמרגלית
 The מן was round as a seed, and white like pearl.

6

והמן כזרע גד לבן וטעמו כצפיהית בדבש

* שמוגיד להם לישראל	* שדומה להגדה	* שדומה לזרע פשתן	* עגול כגידא ולבן כמרגלית
* אי בן תשעה לראשון לאחרון	* שמושכת לבו של אדם כמים	* שדומה להגדה שמושכת לבו של אדם כמים	* עגול כגידא ולבן כמרגלית

Several of the other teachings based on the word גד -
 - גד שדומה לזרע פשתן בגבעולין
 It is similar to flax seeds -

- גד שדומה להגדה שמושכת לבו של אדם כמים
 It is desirable as are Aggadic teachings -

- גד שמוגיד להם לישראל אי בן תשעה לראשון ואי בן שבעה לאחרון
 If a woman did not wait the requisite time before re-marrying, the מן would determine the paternity of the child. His portion would show up as part of his rightful family. Similarly, in a dispute over a slave - since the exact number of portions fell to a family based on the number of family members.

7 The Gemara says further about the מן:
 There are three phrases about receiving the מן:
 -1- וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו -
 Referring to צדיקים ירד על פתח בתיהם -
 For whom the מן fell at their doorstep in the Machneh.
 -2- ויצא העם ולקטו -
 referring to בינונים יצאו ולקטו -
 Who would have to go outside the camp to collect their מן -
 -3- שטו העם ולקטו -
 referring to רשעים שטו ולקטו -
 Who would have to wander further from the camp to collect their מן -

7 *Three phrases about receiving the מן*

שטו	ויצא	וברדת הטל
העם	העם	על המחנה לילה
ולקטו	ולקטו	ירד המן עליו
רשעים	בינונים	צדיקים
שטו ולקטו	יצאו ולקטו	ירד על פתח בתיהם

8 There are another three phrases describing the מן:
 -1- הנני ממתיר לכם לחם מן השמים -
 Referring to צדיקים who received לחם - ready-made bread,
 -2- ועשו אותו עוגות -
 Referring to בינונים who received עוגות - dough that still needed to be baked,
 -3- וטחנו בריחים -
 Referring to רשעים who had to grind it into flour and prepare everything themselves.

8 *Three more phrases about the מן*

וטחנו	ועשו	הנני
בריחים	אותו	ממתיר לכם
רשעים	עוגות	לחם מן השמים
had to grind it and prepare everything themselves	received dough that still needed to be baked	received ready-made bread

9 There are another three phrases describing the מן:
 -1- הנני ממתיר לכם לחם מן השמים -
 Referring to - לנערים לחם - for the young, it tasted like bread,
 -2- והיה טעמו כטעם לשד השמן -
 Referring to לזקנים שמן - for the elderly, it tasted like oil,
 -3- וטעמו כצפיחית בדבש -
 Referring to לתינוקות דבש - for the children, it tasted like honey -
 whatever was most beneficial for each respective group.

9 *Three more phrases about the מן*

וטעמו	והיה טעמו	הנני
כצפיחית	כטעם	ממתיר לכם
ברבש	לשד השמן	לחם מן השמים
for the children it tasted like honey	for the elderly it tasted like oil	for the young it tasted like bread

10 The gemara cites two seemingly contradictory Psukim:
 1-...ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחספס -
 There was a layer of dew ON the מן, which when it evaporated revealed the מן.
 2- וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו -
 After the dew descended overnight, the מן would fall on it. In other words, there was dew UNDER the מן.
 אמר רבי יוסי ברבי חנינא
 טל מלמעלה וטל מלמטה
 ודומה כמו שמונח בקופסא
 There was indeed טל above and below the מן, as if packaged in a box.
 This is one reason we cover the Challah on Shabbos with a cloth above and a tablecloth underneath.

10

ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחספס...
 וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו
 דק מחספס...
 A layer of dew UNDER the מן ← ? → A layer of dew ON the מן

אמר רבי יוסי ברבי חנינא
 טל מלמעלה וטל מלמטה
 ודומה כמו שמונח בקופסא

11 From the word מחספס Raish Lakish learns out דבר שנימוח על פיסת היד the מן was soft and malleable, whereas Rav Yochanan teaches דבר שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים The מן was miraculously absorbed in the 248 organs of the body, the word מחספס is בגמטריא 248.

11

ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחספס...
 ריש לקיש דבר שנימוח
 רב יוחנן דבר שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים
 מחספס בגמטריא 248

12 Similarly, the posuk in T'hilim says; לחם אבירים אכל איש - לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו דברי רבי עקיבא - The מן is a Ruchniusdige bread. Whereas רבי ישמעאל interprets לחם אבירים as לחם שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים - Bread that gets absorbed in the רמ"ח אברים, and there is no waste. The gemara relates however, that when Bnai Yisrael fell from their exalted level, this miracle ceased.

12

לחם אבירים אכל איש
 רבי עקיבא לחם שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים
 רבי ישמעאל לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו
 there is no waste

13 אמר רב אחא בר יעקב...בא משה וקבע להם זמן סעודה
 Moshe Rabbeinu taught Bnai Yisrael to eat at set times,
 morning and evening, whereas prior to that Bnai Yisrael were
 basically nibbling on their food throughout the day.

13 אמר רב אחא בר יעקב
 בא משה וקבע להם זמן סעודה
*Moshe Rabbeinu taught Bnai Yisrael
 to eat at set times
 morning and evening*

14 The gemora also discusses the שליו that the Bnai Yisrael
 received in the Midbar,
 It says in the Torah הבשר עודנו בין שיניהם
 וכתיב עד חדש ימים
 the הא כיצד בינונים לאלתר מתו רשעים מצטערין והולכין עד חדש ימים
 the gemara teaches that the בינונים perished immediately for there
 sins relating to the שליו, whereas the רשעים suffered for an entire
 month before dying.

14 שליו
 הבשר עודנו בין שיניהם
 וכתיב עד חדש ימים
 הא כיצד בינונים לאלתר מתו רשעים מצטערין והולכין עד חדש ימים
 the gemara teaches that the בינונים perished immediately for there
 sins relating to the שליו, whereas the רשעים suffered for an entire
 month before dying.

15 Regarding the שליו the gemara teaches in the name of Rebbe
 Chanina that the word שליו, spelled with a ש but read as סליו,
 shows that
 צדיקים אוכלין אותו בשלום
 Tzadikim ate the שליו in peace
 while
 רשעים אוכלין אותו ודומה להן כסילוין
 The רשעים ate the שליו and it was like סילוין, it was as if they were
 eating thorns.

15 רבי חנינא
 שליו ← סליו
 צדיקים אוכלין אותו בשלום
 רשעים אוכלין אותו ודומה להן כסילוין
 רבי יהודה משתכח ליה בי דני
 רב חסדא משתכח ליה בי ציבי
*Rava would also receive שליו in the zechus
 of his Rebbe and Father-in-Law Rav Chisda
 but when Rav Chisda passed away
 it stopped*

The gemara relates several cases where Amoraim received שליו
 from Heaven, which they found in various places
 רבי יהודה משתכח ליה בי דני
 Rebbe Yehuda would find שליו amongst his barrels

רב חסדא משתכח ליה בי ציבי
 Rav Chisda would find שליו amongst his piles of wood
 Rava would also receive שליו in the zechus of his Rebbe and
 Father-in-Law Rav Chisda, and when Rav Chisda passed away,
 this stopped as well.

